

Ålands demilitarisering och säkerheten i Östersjön

En fallstudie av Ålands demilitarisering och Sveriges,
Finlands och Rysslands intressen av att bibehålla status quo
respektive att militarisera

Abstract

Åland's status as a demilitarized and neutralized zone has achieved customary status and is defended by all parties involved. The Åland solution was historically a way of disarming the risks of a militarized and fortified Åland in a way that all parties could accept. But at the same time, demilitarization means that the military threshold for an attack is low, which in itself creates security risks. In this work, I examine how Åland's demilitarization affects security in the Baltic Sea. The thesis is a theory-using case study of Åland's demilitarization where I apply the two leading theories of international relations (realism and liberalism) on Sweden, Finland and Russia. By studying each actor's interest in demilitarization and what would be rational from a liberalistic and realistic perspective, I analyze the actors and seek probabilistic driving forces towards maintaining the status quo and moving towards militarization. The results of the analysis show that the interests of the actors have been affected by recent security policy developments. The European security order is challenged by Russia and both the liberalistic and realistic incentives in relation to Åland have changed. Sweden's and Finland's security policy choices and the interests that Russia sees threatened in the Baltic Sea region will determine the future of Åland's demilitarization.

Nyckelord: Åland, demilitarisering, Sverige, Finland, Ryssland
Antal ord: 9987

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Ålands demilitarisering	1
1.2	Ålandsparadoxen	1
1.3	Syfte	2
1.4	Forskningsfråga	2
1.5	Tidigare forskning	2
1.6	Uppsatsens disposition	3
2	Metod	4
2.1	Aktörer	4
2.2	Möjliga målsättningar	4
2.3	Arbetsätt.....	5
2.3.1	Empiri och resultat	5
2.3.2	Kvalitativ textanalys.....	5
2.4	Källor.....	5
3	Teori	6
3.1	Analysperspektiv och rationalitet.....	6
3.2	Realismen	7
3.2.1	Säkerhetsdilemmat	8
3.3	Liberalismen.....	8
3.3.1	Den liberala världsordningen	10
3.3.2	Den europeiska säkerhetsordningen.....	10
3.3.3	Softpower	11
4	Ålands betydelse	13
4.1	Havet	13
4.2	Östersjön.....	13
4.3	Ålands juridiska status	14
4.3.1	Ålandsförträngningen/ Södra kvarken	14
4.3.2	Södra kvarkens havsrättsliga status.....	15

5	Sverige	16
5.1	Status quo	16
5.2	Militarisering.....	17
6	Finland	19
6.1	Status quo	19
6.2	Militarisering.....	20
7	Ryssland	22
7.1	Status quo	23
7.1.1	Pariastaten och de liberala incitamentens död.....	23
7.1.2	Status quo och realismen.....	24
7.2	Militarisering.....	24
8	Avslutning	26
8.1	Sammanfattande analys.....	26
8.1.1	Finskt NATO-medlemskap och Åland.....	27
8.2	Slutsatser	28
9	Referenser	30

1 Inledning

1.1 Ålands demilitarisering

Ålands status som demilitariserad och neutral region är något som många tar för givet. Men Ålands ställning är väldigt speciell. Föreliggande uppsats kommer att undersöka demilitariseringens roll för säkerheten i Östersjön och hur den verkar på de viktigaste aktörernas intressen.

Även om de geografiska förhållandena är konstanta så är det rimligt att anta att drivkrafterna för de inblandade aktörerna förändras i takt med en förändrad säkerhetspolitisk verklighet. Den militära och vapentekniska utvecklingen gör också att den säkerhetspolitiska kalkylen hela tiden förändras.

Efter Sovjetunionens kollaps och genom USA:s hegemoni på världsscenen drog många slutsatsen att de liberala demokratierna segrat i den kamp om ideologier som präglade 1900-talet. Detta visade sig vara en något förhastad slutsats. Mindre än hälften av världens befolkning lever idag i demokratier (Economist Intelligence/EIU, 2022) och den europeiska säkerhetsordningen utmanas öppet av Ryssland. Gamla sanningar gäller inte längre och många aktörer har skäl att se över sin säkerhetspolitik, inte minst i relation till Åland.

1.2 Ålandsparadoxen

Det är demilitariseringen och integriteten på den demilitariserade zonen som utgör Ålands skydd. Samtidigt gör demilitariseringen att den militära tröskeln för intervention är nära noll. Det här är en tydlig paradox. Om man tänker sig en situation där säkerhetssituationen i Östersjön försämras till den grad att den börjar närma sig krigsliknande förhållanden borde incitamenten att ta kontroll över Åland öka. Å ena sidan är det rationellt att bibehålla status quo för att säkerställa att den nuvarande stabila situationen upprätthålls, å andra sidan vore det rationellt att ta kontrollen över Åland tidigt i en konflikt då den militära kostnaden är låg.

Militär tröskeleffekt innebär att man genom att bygga militär närvaro, förmåga och trovärdiga allianser höjer kostnaden för en potentiell motståndare att fullfölja sina hot eller vidta planerade åtgärder. Denna tröskeleffekt kan man i någon mån kvantifiera genom att bedöma trovärdigheten i den militära effekten som kan

projiceras mot en specifik uppgift. Den ”tröskeeffekt” som en demilitarisering innebär är svårare att kvantifiera. Man kan säga att det är respekten för internationella institutioner och ingångna avtal, samt konsekvenserna av att bryta dem som utgör tröskeeffekt i detta sammanhang.

Hur olika aktörer ser på dessa trösklar och hur de vägs mot deras respektive nationella intressen kommer att påverka demilitariseringens framtid. Demilitariseringen är en tillgång samtidigt som det är en risk. Den skapar en intressant paradox.

Det är i den här paradoxens spänningsfält som denna uppsats rör sig.

1.3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka Ålands demilitarisering utifrån dagens säkerhetspolitiska situation. Genom att strukturera upp problemet runt Ålandsparadoxen och applicera teorier om internationella relationer på de ledande aktörernas drivkrafter avser jag visa hur dessa intressen ser ut.

1.4 Forskningsfråga

Utifrån Ålandsparadoxens kärna och ambitionen förklara att demilitariseringens instrumentella betydelse har jag formulerat följande forskningsfråga:

Vilka intressen har Finland, Sverige och Ryssland i Ålands demilitarisering och vad innebär det för säkerheten i Östersjön?

1.5 Tidigare forskning

Ålands ställning som demilitariserad, neutraliserad zon vilar på en stabil folkrättslig grund med rötter i Ålandsservitutet från 1856 och Ålandskonventionen från 1921. Det finns dock få samtida analyser av Ålands demilitarisering. Mycket av den forskning som genomförts i modern tid har fokus på Ålands autonomi och hur ”Ålandsexemplet” kan appliceras på liknande fall i världen.

Det finns dock undantag. En forskningsgrupp med forskare verksamma vid *Åland Island Peace institute*, *Mariehamn* och *the Nordic and Environmental Law*

Institute/ Artic Centre Rovaniemi genomförde ett forskningsprojekt som hette *Demilitarisation in an Increasingly Militarised World – International Perspectives in a Multilevel Framework*. Projektet resulterade bland annat i boken *Demilitarisation and International Law In Context – the Åland Islands* (Sia Spiliopoulou Åkermark, 2018). Inte heller denna skrift undersöker aktörernas intressen fullt ut och de slutsatser som dras baseras helt på den europeiska säkerhetsordning som Ryssland nu utmanat. Man kan därför argumentera att det finns en betydande inomvetenskaplig relevans att studera Ålands demilitarisering i ljuset av de senaste årens utveckling. Den utomvetenskapliga relevansen är lätt att se. Vi har krig i Europa och säkerhetspolitik har gått från att vara ett särintresse för akademiker och militärer till att bli betydelsefullt för alla. Ålandsparadoxen är ett konkret säkerhetspolitiskt dilemma där en ökad kunskap kan bidra till att ge allmänhet och beslutfattare en fördjupad förståelse.

1.6 Uppsatsens disposition

I kapitel 2 framställs en beskrivning av vilken metod och arbetssätt som använts. I kapitel 3 utvecklar jag teorierna och hur de tillämpats i undersökningen. Kapitel 4–7 är huvudframställningen där jag fördjupar beskrivningen av Ålandsparadoxen och tillämpar teorierna på respektive aktör. I kapitel 8 presenteras en diskussion kring resultatet där jag sammanfattar och drar slutsatser.

2 Metod

Uppsatsen är en teorianvändande fallstudie av Ålands demilitarisering och neutralitet. I denna uppsats används två av de dominerande teorierna om internationella relationer på särskilt utvalda aktörer för att öka förståelsen för hur demilitariseringen verkar på respektive aktör. Betydelsen av demilitariseringen för de valda aktörerna kan inte bestämmas deterministiskt, därför söks probabilistiska förklaringar. Avsikten är att föra ett logiskt sammanhängande resonemang utifrån respektive teori- eller analysperspektiv. Jag avser undersöka aktörernas intressen utifrån teorierna, realism och liberalismen. Utifrån dessa teoretiska analysperspektiv ska jag granska aktörernas drivkrafter mot de två målsättningarna nedan.

2.1 Aktörer

Ett antal aktörer är intressenter i Ålands demilitarisering. Det är bland annat internationella institutioner som Förenta Nationerna (FN), Europeiska Unionen (EU) och North Atlantic Treaty Organisation (NATO) men också ett antal statliga aktörer med en varierande grad av säkerhetspolitiska, militära, ekonomiska och sociala intressen. **Jag har valt att fokusera på tre statliga aktörer: Sverige, Finland och Ryssland.** Dessa aktörer är mina tre analysenheter (Esiasson, m.fl., 2017, s. 48–50). De enda inomstatliga aktörer som berörs här är ålänningarna själva med sitt självklara intresse i Ålandsfrågan.

2.2 Möjliga målsättningar

För att få struktur på undersökningen utgår jag från att aktörerna kan sträva efter två renodlade målsättningar: Status quo eller militarisering. Status quo innebär att Åland förblir demilitariserat och kan stå neutralt i en framtida konflikt i regionen. Militarisering kan utgöras av en militär intervention, men det kan också ske genom att på andra sätt gradvis bryta nuvarande demilitarisering. Analysen av aktörerna avser beskrivas mot dessa målsättningar.

2.3 Arbetssätt

I kapitel 4–7 utvecklas systematiskt ett resonemang under respektive aktör - målsättning - perspektiv. Med resultatet som grund kommer jag göra en analys och dra slutsatser som kan bidra till att ge svar på min frågeställning:

Vilka intressen har Finland, Sverige och Ryssland i Ålands demilitarisering och vad innebär det för säkerheten i Östersjön?

2.3.1 Empiri och resultat

Empirin i undersökningen utgörs av resonemanget i kapitel 4–7 och kopplingen till teorierna mot respektive målsättning.

Genom att utveckla resultatet av analysen är ambitionen att presentera slutsatser som kan bidra till att svara på frågeställningen. Vissa delar av analysen visar tyngre drivkrafter än andra och med ledning av det kan man dra vissa slutsatser om var risker och möjligheter finns.

2.3.2 Kvalitativ textanalys

För att få en vetenskapligt grundad förståelse för Ålandsfrågan har jag genomfört en kvalitativ textanalys på betydande texter i ämnet. Analysen syftar till att systematisera och kritiskt granska innehållet (Esiasson, m.fl., 2017, s. 211–217) och att ge svar på frågor som t.ex.: Vilket analysperspektiv på internationella relationer ger texten uttryck för? Vad innebär påstående X för aktör Y?

2.4 Källor

Primärkällor i form av t.ex. Havsrättskonventionen, Ålandsservitutet och Ålandskonventionen är grunden till undersökning. När det gäller forskningsunderlag på området i form av böcker, artiklar och rapporter så är de kritiskt granskade i min kvalitativa textanalys. För underlag till de teoretiska analysperspektiven används källor i form av böcker av de tongivande auktoriteterna inom respektive fält.

För att förankra analysen används sekundärkällor i form av t.ex. läroböcker, artiklar och referat till underlag på språk jag inte behärskar.

3 Teori

I denna uppsats används teorierna liberalism och realism som verktyg för att undersöka respektive aktörs drivkrafter mot de valda målsättningarna. I detta kapitel är avsikten att utveckla förståelsen av teorierna och hur de kan tillämpas i fallstudien.

3.1 Analysperspektiv och rationalitet

Realismen och liberalismen är i sig två konkurrerande sätt att betrakta internationella relationer. De ger olika förklaringar till vilka drivkrafter som ger väpnade konflikter och vilka som leder till fred och samarbete. Om man väljer analysnivån "staten" så är det rimligt att anta att det i ledningen för alla stater finns krafter som företräder en mångfald av perspektiv på internationella relationer även om någon råkar var dominerande. Analysperspektiven kommer därför att komplettera varandra och fördjupa förståelsen.

I min undersökning kommer jag att söka efter argument och drivkrafter för varje aktör som går att härleda med hjälp av de två valda analysperspektiven. Tillvägagångssättet kan sammanfattas i form av en analysmatris enligt nedan.

Aktör	Målsättning	Analysperspektiv
Sverige	Status quo	Liberalistiskt
		Realistiskt
	Militarisering	Liberalistiskt
		Realistiskt
Finland	Status quo	Liberalistiskt
		Realistiskt
	Militarisering	Liberalistiskt
		Realistiskt
Ryssland	Status quo	Liberalistiskt
		Realistiskt
	Militarisering	Liberalistiskt
		Realistiskt

Tabell 1 Analysmatris

Alla aktörer kan förutsättas sträva efter att handla rationellt. Att handla rationellt är, enligt Thuréns definition, ”att utifrån de kunskaper man har välja de medel som säkrats leder till det mål man vill uppnå” (Thurén, 2019, s. 99). Inom ramen för denna studie kommer jag dock att undersöka vad som vore rationellt utifrån de valda teorierna. Rationaliteten ligger i någon mån inbyggd i de båda teoretiska perspektiven. Genom att på det sättet tydliggöra skillnader i vad som vore rationellt ur respektive perspektiv hoppas jag kunna fördjupa förståelsen för demilitariseringens betydelse.

3.2 Realismen

Den klassiska realismen betonar den mänskliga naturen, härskaren och dess maktpolitik. I denna uppsats kommer jag dock att applicera den mer samtida teorin som benämns *neo-realism* eller *strukturell realism*. Där fjärrar man sig från den mänskliga naturen (Gustavsson & Hall, 2021, s. 68-69) och betraktar istället internationella relationer som ett system uppbyggt av oberoende stater. Det internationella systemet är i den här teoribildningen anarkiskt. I strukturell realism fästs liten vikt vid inrikes förhållanden, statskick och liknande. I stället är det staternas strävan efter överlevnad och makt i förhållande till andra stater som är centralt. I ett anarkiskt system finns alltid en risk för militärt våld eftersom det inte finns någon överstatlig makt som kan förhindra det. Militär makt är därför av central betydelse i denna teoribildning. Realismen är i grunden en deskriptiv och amoralisk teori. Det vill säga den strävar att beskriva det internationella systemet så som det är snarare än hur det borde vara, utan att lägga någon moralisk värdering av vad som är rätt eller fel. Waltz menar i sin bok *Theory of International Politics* att det är strukturen på systemet som påverkar aktörerna och aktörerna påverkar sedan i sin tur på sikt strukturen (Little & Waltz, 2007, s. 173).

Som framgår av resonemanget ovan är strukturen på systemet av stater betydelsefullt för hur staterna kommer att agera i denna teoribildning. Grundläggande är då hur många maktcentra det finns i systemet. Detta brukar man kalla vilken polaritet systemet har. Applicerar man detta tankesätt på historien så hade vi ett bipolärt system under kalla kriget. Efter Sovjetunionens kollaps fick vi ett unipolärt system med amerikansk hegemoni. De senaste 10 årens utveckling gör det alltmer tydligt att vi nu befinner oss i ett multipolärt system under förändring. När man byter polaritet i systemet ökar risken för friktioner när makten ska fördelas annorlunda mellan staterna. Systemet blir instabilt.

Beroende på vilken gren av neo-realism man hemfaller åt kan man se något olika på makt. Inom den *defensiva realismen*, som ofta företräds av Kenneth Waltz, är makt ett medel för att uppnå säkerhet. Genom att balansera sin makt i förhållande till konkurrerande aktörer uppnås en jämvikt i det internationella

systemet. Om någon stat kraftigt ökar sin makt kommer omgivande stater antingen att sträva efter att öka sin egen makt eller söka sig defensiva allianser för att kompensera och återställa balansen.

I den *offensiva realismen* är makten istället ett mål i sig. Denna fåra av realismen brukar idag företräddas av John Mearsheimer. Här menar man att det bästa sättet för stater att överleva i det internationella systemet är att maximera sin egen makt. Med detta synsätt strävar alla stater efter dominans eller hegemoni för att säkra sin egen säkerhet. Det finns egentligen ingen balans. Bara när en stat uppnått en regional hegemoni kommer staten att inrikta sina maktambitioner på att upprätthålla status quo.

Svagare stater som omges av en växande makt har med detta synsätt ett problem som kan hanteras antingen genom att försöka öka sin egen makt, ingå allianser med starkare länder eller att mer eller mindre underkasta sig den växande maktens inflytande.

3.2.1 Säkerhetsdilemmat

Säkerhetsdilemmat är ett centralt begrepp inom realismen (Jackson & Sörensen, 2010). Förhållandet mellan stater präglas inom realismen alltid i någon mån av misstro. Makt är inom realismen ett medel för en stat att uppnå ökad säkerhet. Stater har en inneboende drivkraft att öka sin egen säkerhet. Problemet är att en stat som strävar efter ökad makt genom t.ex. militär upprustning med samma logik kommer att bidra till ökad osäkerhet för andra stater vilket leder till kompensatoriska åtgärder i en spiral som kan leda till kapprustning eller öppen konflikt. Detta är säkerhetsdilemmat.

Applicerar vi säkerhetsdilemmat på Ålandsparadoxen så skulle det öka säkerheten för den stat som militariserar Åland, men en sådan åtgärd skulle med den här utgångspunkten generera reaktioner från de andra aktörerna för att balansera denna maktförskjutning.

3.3 Liberalismen

Liberalismen har i motsats till realismen ett nerifrån och upp perspektiv på internationella relationer. Det innebär att man utgår ifrån individens önskan till frihet och välstånd. Man har en i grunden optimistisk syn på människan och dess strävan efter fred, frihet, samarbete och utveckling. Man utgår från att alla aktörer har förmåga att agera rationellt utifrån denna strävan. Denna tanke om rationalitet leder till att alla aktörer har ett egenintresse av samarbete. Ökat samarbete leder

till ett ökat ömsesidigt beroende som i sin tur ger incitament till stabilitet och fortsatt samarbete.

Liberalismen är i grunden en politisk ideologi och hämtar mycket av sin filosofiska bas därifrån (Gustavsson & Ericson, 2021, s. 83-85). Om realismen är deskriptiv så är liberalismen mera normativ i sin karaktär. Det innebär att den har ambitionen, inte bara att beskriva verkligheten, utan ger också ingångsvärden för hur samhällen, stater och det internationella systemet bör vara organiserat för att fungera bättre ur ett liberalistiskt perspektiv.

Liberalismen gör ingen distinkt skillnad på den inhemska respektive mellanstatliga sfären. Man erkänner stater som viktiga aktörer i internationella relationer men menar att det inte räcker att studera dem för att få en fullständig förståelse. Man menar att religiösa rörelser, NGO:s, massmedia och transnationella företag är viktiga aktörer som också påverkar stater och deras politik. Utöver det så kan också väpnade grupper och befrielse rörelser vara betydelsefulla aktörer. Slutligen erkänner man inte det internationella systemet som anarkiskt utan betonar vikten av internationella organisationer. Många av vår tids politiska problem är globala. Liberalismen tror därför att internationellt samarbete, internationella institutioner och internationella överenskommelser har en avgörande betydelse.

När man studerar statliga aktörer ur ett liberalistiskt perspektiv utgår man ifrån att en stats sammanvägda intressen påverkas av ett antal olika delar. Jag väljer att peka på tre olika områden.

Interdependens i *kommersiell liberalism* är föreställningen att globalt handelsutbyte kommer att leda till att varor produceras där det är mest konkurrenskraftigt. Det leder alltså till en specialisering inom en stat som gör att man ökar beroendet av fortsatt handelsutbyte och samarbete. Detta skapar ett komplext ömsesidigt beroende som minskar betydelsen av militär makt och ökar betydelsen av transnationella aktörer och internationella institutioner (Jackson & Sörensen, s 101-104, 2010). Även om alla aktörer tjänar på denna ekonomiska interdependens så kan man ju tjäna olika mycket på den vilket kan skapa orättvisor och konkurrens. Den kan också skapa sårbarheter som kan användas som ett vapen vid konflikter i form av sanktioner och handelskrig (Nye, Welch, & Bynander, 2011, s. 265).

Detta leder fram till nästa område som är *institutionell liberalism*. I korthet innebär det tron på att internationella institutioner kan överbrygga konkurrens, konflikter och kortsiktigt egenintresse och hjälpa staterna att säkerställa att alla långsiktigt gynnas av samarbete. Dessa institutioner kan antingen vara formella organisationer som t.ex. FN eller WTO eller internationella regimer eller regelverk som FN-stadgan, havsrättskonventionen eller liknande (Gustavsson & Ericson, 2021, s. 91-93). Med starka och välfungerade internationella institutioner ökar samarbetet och anarkin i det internationella systemet begränsas. Det bidrar således till ökad säkerhet och ökat välstånd.

Det tredje området handlar om antagandet att demokratiska stater väldigt sällan startar krig med varandra. Idén om *den demokratiska freden* handlar för det

första om att de normer som präglar en demokrati gör att tröskeln för att starta krig blir högre. Det finns en tydligare norm att lösa konflikter utan våld och en föreställning att våld bara är legitimt i självförsvar. För det andra har demokratier också institutionella trösklar för att starta krig eller konflikter. Dessa kommer ju alltid med en kostnad, en kostnad som folket får bära i form av människoliv, lidande och utebliven utveckling och välbefinnande. I en demokrati är eliten alltid långsiktigt beroende av att folkets stöd medan auktoritära stater kan svara med ökad repression (Gustavsson & Ericson, 2021, s. 94-96). Demokratiska stater är också mer benägna att förespråka frihandel, kulturellt utbyte och respekt för internationella institutioner, något som ur liberalistisk synvinkel påverkar även de två övriga områdena positivt. Problemet med den demokratiska freden är att den bara omfattar demokratiska stater. Detta riskerar att leda till att demokratiska stater integreras alltmer t.ex. genom liberala projekt som EU medan relationen till andra, illiberala stater, präglas av ömsesidig misstro och misstänksamhet.

3.3.1 Den liberala världsordningen

Efter kalla krigets slut drog många slutsatsen att liberalismen och den liberala demokratin gått segrande ur den ideologiska kamp som präglat 1900-talet. Nu skulle den liberala demokratin spridas över världen genom fortsatt globalisering, stärkande av internationella institutioner och genom att stödja demokratiska rörelser i länder globalt. NATO:s och EU:s utvidgningen var en del av denna rörelse. Denna strävan är logisk om man tänker på alla de positiva effekter det skulle resultera i, i form av välbefinnande och utveckling. Dessutom skulle det ju leda till att man har chans att uppnå den demokratiska freden. I en unipolär värld med USA som obestridd ledare kunde denna politik drivas framåt relativt framgångsrikt, men som jag argumenterade för i avsnittet om realism lever vi nu i en multipolär värld. Den ryska och kinesiska regimen har inget intresse av att bli liberala demokratier och utveckling i relationerna med dessa illiberala makter präglas alltmer av konkurrens och traditionell maktpolitik. Jag hävdar att den liberala regelbaserade världsordningen är utmanad och att internationella institutioners legitimitet öppet ifrågasätts. Denna slutsats påverkar min kommande analys av Ålands demilitarisering.

3.3.2 Den europeiska säkerhetsordningen

Den europeiska säkerhetsordningen har en tydlig liberal prägel och beskrivs i den senaste totalförsvarspropositionen:

”Den europeiska säkerhetsordningen avser den helhet av regler och principer, folkrättsligt bindande såväl som politiskt förpliktigande, som tillsammans utgör fundamentet för Europas säkerhet och därmed dess välbefinnande. Till dessa hör grundläggande regler om att territorium inte får förvärfvas med

våld och respekten för varje stats suveränitet, territoriella integritet och rätt att självständigt och utan inblandning bestämma sin säkerhetspolitiska väg. Med den europeiska säkerhetsarkitekturen brukar man avse dess organisationer och institutioner, varav de viktigaste är EU, NATO, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och Europarådet...” (Sveriges regering, 2020, s. 32-33).

För mindre stater som Sverige och Finland är denna ordning av central betydelse och vi har ett starkt intresse av att försvara och upprätthålla denna. Ryssland har länge varit missnöjd med ordningen, brutit avtalen ett antal gånger och aktivt underminerat OSSE:s arbete (Sveriges regering, 2020, s. 33). Den 15 mars 2022 lämnade Ryssland Europarådet och i praktiken har man nu lämnat den europeiska säkerhetsordningen. Det faktum att Ryssland inte längre anser sig bunden av den europeiska säkerhetsordningen gör att alla länder, inte minst Finland och Sverige, har anledning att omvärdera sin säkerhetspolitik. Detta gäller inte minst synen på Ålands demilitarisering.

3.3.3 Softpower

Alla förstår intuitivt hur militär och ekonomisk makt kan användas för att med hjälp av piska och morot påverka andra aktörer, men det är inte en komplett beskrivning av makt i det internationella systemet.

Joseph Nye har myntat begreppet ”Softpower” för att beskriva en alternativ källa till makt. Tillämpningen av softpower rimmar väl med det liberala synsättet på internationella relationer.

Hur mäktig en nation anses vara avgörs traditionellt av kvantifierbara faktorer som storlek, naturresurser, befolkningsmängd, ekonomi och militärmakt. Men det finns brister i en sådan beskrivning. På pappret mäktiga stater får inte alltid som de vill och resultatet av kraftmätningar kan överraska. En svagare stat kan driva igenom sina intressen för att andra ser den som en förebild, beundrar dess värderingar, öppenhet och välstånd och därför vill följa i dess fotspår (Nye , Softpower, 2004, s. 5). Softpower är förmågan att få andra aktörer att vilja samma sak och sträva mot samma mål utan att tvinga dem. Källan till softpower är kultur, politiska värderingar och legitim utrikespolitik (Nye , Softpower, 2004, s. 11). Man kan hävda att USA:s och de europeiska demokratiernas softpower bidrog till NATO:s och EU:s utvidgning och att den bidragit till den västerländska dominansen i världen. Många såg dessa länder som förebilder och var därmed villiga att anamma den liberala demokratin för att uppnå samma välstånd och säkerhet.

Ett problem med softpower är att den är flyktigare än t.ex. militär makt och att det är svårt för en statlig aktör att påverka. USA:s softpower är t.ex. kraftigt försvagad i arabvärlden efter de senaste krigen i mellanöstern. Är man medveten om betydelsen av denna flyktiga maktbas är det också troligt att man är angelägen om att behålla den. Man blir helt enkelt mer mån om sitt internationella anseende,

något som kan verka dämpande inte minst på en annars aggressiv och destabiliserande utrikespolitik.

Softpower är däremot inte okontroversiell. För vissa aktörer kan den typ av inflytande som följer av softpower vara ett existensiellt hot. Är det verkligen NATO:s militära förskjutning mot öst som upplevs som det största hoten från rysk sida, eller är det de liberala och demokratiska värderingar som närmar sig Ryssland och som på sikt hotar den ryska regimen? Lyssnar man på Putins tal på säkerhetskonferensen i München 2007 så är det tydligt att också kulturen, de liberala värderingarna och de av USA dominerade institutionerna som är ett problem för Ryssland (Putin, 2007).

4 Ålands betydelse

4.1 Havet

Havet knyter människor samman genom att möjliggöra handel och kulturellt utbyte. Det är grunden till vårt välstånd. Men havet kan också användas för att projicera makt. Den som kontrollerar havet kan utnyttja havets möjligheter för att uppnå sina målsättningar och förhindra konkurrerande aktörer att göra detsamma. Havet kan inte besättas och kontrolleras på samma sätt som land. Även den mäktigaste sjömakt kan bara göra anspråk på att i någon mån kontrollera de strategiskt viktigaste delarna. Dessa strategiska delar hittar man huvudsakligen vid hamnar, nära kuster, förträngningar och sund.

4.2 Östersjön

Östersjön är ett av jordens mest trafikerade hav. Det har således en avgörande betydelse för handel och välstånd i vår del av världen. Samtidigt gör geografin med små avstånd från kust till kust, litet bottendjup och flertaliga förträngningar och sund Östersjön speciell. Man kan argumentera för att förutsättningarna för kontroll ligger någonstans emellan hav och land. Den som kontrollerar nyckelterräng kring Östersjöns kuster kontrollerar i hög grad också Östersjön i sin helhet.

Tre områden i Östersjön är särskilt intressanta. Bornholm är nyckeln till södra Östersjön, Gotland till sydöstra och mellersta Östersjön och Åland till norra Östersjön. Den som kontrollerar Åland har dessutom möjlighet att kontrollera eller skära av förbindelsen till Bottenhavet.

Bornholm tillhör NATO-landet Danmark och har ett trovärdigt artikel 5 skydd (Nyman, 2022). Gotland har de senaste åren åter militariserats för att höja tröskeln för ett angrepp. Åland är däremot demilitariserad och saknar helt militär närvaro. I den säkerhetspolitiska nyhetsrapporteringen har det sedan 2014 (Fröman, 2014) frekvent talats om Gotlands strategiska läge och om möjliga scenarier där Gotland skulle kunna bli indraget i en konflikt i regionen. Runt Åland har det däremot varit påfallande tyst.

4.3 Ålands juridiska status

Ålands geostrategiska läge har inneburit att de återkommande varit föremål för både omgivande länders och stormakters intresse.

Under fredsförhandlingarna efter Krimkriget 1856 ville Sverige få kontrollen över Åland. Detta avfärdades av Ryssland men de tvingades acceptera en demilitarisering som avsevärt försvagade Rysslands dominans i Östersjön (Ålandsservitutet, 1856). Ålandsservitutet reglerade inte Ålands status under krig och Åland befästes också av Ryssland under första världskriget. Efter kriget och Finlands självständighet blev Ålandsfrågan åter aktuell. Ålänningarna krävde återförening med Sverige, något som Finland inte accepterade. Tvisten mellan Sverige och Finland hänsköts till Nationernas Förbund (NF). NF:s lösning var en kompromiss som har visat sig lyckosam. Man brukar säga att Finland fick Åland, Åland fick autonomi och Sverige fick demilitarisering och neutralitet (Ålandskonventionen, 1921). Ålandskonventionen reglerar Ålands status med högre detaljeringsgrad. Den förbjuder all direkt eller indirekt militär användning av Åland. I krigstid skulle Åland betraktas som en neutral zon där Finland har rätt att t.ex. minera för att skydda dess neutrala status. Vid en direkt attack mot Åland eller Finland har Finland också rätt att försvara Åland (Ålandskonventionen, 1921, Artikel 9). Under vinterkriget (1939-1940) minerar Finland vattnen runt Åland och placerar trupp där. Efter vinterkriget (1940) sluter Finland ett fördrag med Sojetunionen om demilitarisering av Åland mot att de fick övervaka demilitariseringen med ett konsulat där (Paasikivi & Molotov, 1940). Freden blev kortvarig och Åland militariserades åter under fortsättningskriget (1941-1944). Vid krigsslutet sattes emellertid fördraget åter i kraft och dess giltighet fastställdes slutligen i fredfördraget i Paris 1947. Trots Sovjetunionens upplösning och Finlands inträde i EU gäller dessa konventioner alltjämt. Sammantaget ger fördragen och avtalen en stabil folkrättslig grund för Ålands demilitarisering och neutralitet. Sammanfattningsvis så kan Ålands folkrättsliga status som demilitariserad och neutraliserad zon anses oomtvistad och ha uppnått staus som sedvanerätt. I krigstid ska Åland, och zonen runt, anses vara neutral och får inte användas för militära syften. Samtidigt får Finland lägga minor och vidta åtgärder för att kunna upprätthålla neutraliteten. Om neutraliteten bryts genom en plötslig attack mot Finland eller Åland har Finland en rättighet/skyldighet att försvara Åland och dess neutralitet (Ålandskonventionen, 1921, Artikel 7).

4.3.1 Ålandsförträngningen/ Södra kvarken

Södra Kvarken eller Ålandsförträngningen är ett smalt och grunt vattenområde. Det innebär att sundet är lätt att övervaka och blockera. Förenklat kan man uttrycka det så att det räcker med att kontrollera en sida av sundet för att förvägra

andra rörlighet men man måste kontrollera båda sidorna av sundet för att säkerställa egen rörlighet eller kontroll. Sammanfattningsvis kan den som kontrollerar Åland stänga Södra Kvarken och förhindra sjötrafik till Bottenhavet och Bottenviken.

4.3.2 Södra kvarkens havsrättsliga status

Havsrättskonventionen reglerar staters utnyttjande av havet (United Nations, UNCLOS, 1982). För sund som helt omfattas och innesluts av omgivande staters territorialvatten finns i Havsrättskonventionen två olika juridiska koncept.

Det första konceptet kallas *oskadlig genomfart* (United Nations, UNCLOS, 1982, Artikel 17-21). Det andra konceptet kallas *transitpassage* i internationella sund, eller "*sund nyttjade vid internationell sjöfart*".

Transitpassage ger mer omfattande rättigheter till passage än oskadlig genomfart. Den mest avgörande skillnaden är att den medger passage av flygplan (även militära) och att ubåtar kan passera i undervattensläge (Kleemola-Juntunen, 2018, s. 27-29). En sådan regim hade kraftfullt påverkat Sverige och Finlands möjligheter att reglera passage och upprätthålla kontroll och säkerhet i Bottenhavet och Bottenviken. I Havsrättskonventionens artikel 35 framgår att reglerna om transitpassage inte tillämpas på sund där passagen "*helt eller delvis är reglerad genom sedan gammalt gällande internationella konventioner*". Sverige och Finland har gjort tolkningen att Ålandskonventionen kan anses vara en sådan konvention och att transitpassage därför ej är tillämpligt.

Sammanfattningsvis gäller reglerna för oskadlig genomfart tillsammans med de regler som framgår av Ålandskonventionen. Dessa regler ger Sverige och Finland goda förutsättningar att kontrollera trafiken och att upprätthålla säkerheten i Bottenhavet och Bottenviken. Att upprätthålla denna juridiska regim ligger således i dessa Sveriges och Finlands intresse. En militarisering av Åland skulle öppna upp även för militär luftfart mot Bottenviken och försvåra Sveriges och Finlands kontroll.

5 Sverige

Historiskt har Åland varit en del av det svenska riket längre än det varit en del av Finland och Ryssland. Fram till 1809 utgjorde Åland tillsammans med Finland en del av Sverige. Åland har en svensktalande befolkning och har starka kulturella band till Sverige. Samtidigt har Åland ett för Sverige mycket viktigt geostrategiskt läge. Åland har beskrivits som ”en laddad pistol riktad mot Sveriges hjärta”. Ett militariserat Åland kan utgöra ett allvarligt hot mot Sverige.

5.1 Status quo

För att förstå Sveriges intressen för att bibehålla Åland demilitariserat och upprätthålla status quo kan man börja med att betrakta Sveriges säkerhetspolitiska tradition. Sverige har nationella intressen precis som alla andra nationer, det är bara det att man i svensk politisk tradition undviker att tala om dem offentligt. Denna tradition kan man finna spår av långt tillbaka i tiden men man brukar associera den med Olof Palmes värdebaserade och idealistiska utrikespolitik. Genom att bygga sin utrikespolitik på internationell solidaritet och avståndstagande till stormakternas maktpolitik skapades ett intryck av en moralisk upphöjdhet. Sveriges utrikespolitik sades styras av vad som var moraliskt ”rätt” snarare än egenintressen. I praktiken tillämpades denna moraliska politik selektivt. Realpolitik var högst närvarande i relation till t.ex. NATO och Sovjetunionen men detta var det opassande att tala offentligt om då det skulle undergräva självbilden av moralisk upphöjdhet. Att offentligt tala om att Ålands status är ett problem och att Sverige skulle ha ett intresse av att militarisera Åland skulle vara ett brott mot den dogm som präglat svensk säkerhetspolitik. Sverige agerar inte utifrån egenintresse utan utifrån vad som är rätt. Att bibehålla Sveriges och svenskarnas självbild ger i sig ett intresse av att upprätthålla status quo.

Den värdebaserade utrikespolitik som beskrivs ovan tillsammans med demokrati, välfärd och kulturell export har gjort att Sverige idag kan anses ha en softpower som vida överstiger de fysiska maktfaktorerna. Sveriges inflytande i världspolitiken vilar alltså i högre grad på softpower än på hardpower. Sverige har ett anseende att vara varsam med. Ett aggressivt uppträdande präglat av nationellt egenintresse skulle kunna skada Sveriges anseende, särskilt i relation till de liberala demokratier där vi söker vårt säkerhetspolitiska stöd. Detta förhållande bidrar till Sveriges intresse att upprätthålla status quo i Ålandsfrågan.

Sverige är en liten liberal demokrati i ett utsatt hörn av Europa. Om man bekänner sig till de liberala värden som beskrivs i teorikapitlet så är det naturligt att man strävar efter att upprätthålla och förstärka internationella institutioner. Respekten för FN-stadgan, folkrätten och ingångna avtal är en central del av Sveriges säkerhetspolitik. Det är dessa institutioner som förhindrar att anarki i det internationella systemet. Att respektera Ålands folkrättsliga status och sträva efter Status quo bidrar därmed till Sveriges säkerhet. Om man skulle bryta mot Ålandskonventionen så skulle man undergräva folkrätten och minska tröskeln för andra aktörer att göra detsamma på Sveriges bekostnad.

Ur ett realistiskt perspektiv har Ålands demilitarisering tjänat Sverige väl. Det var inga liberala tankar som från början ledde till slutsatsen att Åland inte skulle befästas efter Krimkriget och det finns alltså en realistisk logik i demilitariseringen. Genom att Åland är neutral mark och inte har militär närvaro som kan hota någon aktör bibehålls en form av maktbalans i Östersjön. Sverige har haft mycket att vinna på att upprätthålla denna balans. Om man utgår från Ålands geostrategiska läge och accepterar att Åland aldrig kan bli svenskt territorium så är det bättre att Åland är demilitariserat än att det är militariserat av en ovänligt sinnad aktör.

Den regim om *oskadlig genomfart* som beskrivs i stycket om Södra Kvarkens havsrättsliga status är betydelsefull för Sverige att upprätthålla. I det avseendet så sammanfaller alltså en realistisk syn på geopolitiska intressen med den nuvarande folkrättsliga statusen på Åland. Detta bidrar till Sveriges intresse av att upprätthålla Status quo.

5.2 Militarisering

Med resonemanget ovan kan man förledas att tro att det inte finns några intressen för Sverige att militarisera Åland. Så är det inte. Ålands demilitarisering är en större risk för Sveriges säkerhet än för någon annan statlig aktör. Ett scenario där en fientligt sinnad aktör annekterar Åland och etablerar en militär närvaro skulle kunna se ut på följande sätt:

- Fasta spaningssensorer och långräckviddiga luftvärnssystem kombinerat med grupperat jakt- och attackflyg på Åland. En A2AD (Anti-Access/Area Denial) bubbla på 400 km med centrum i Mariehamn.
- Offensiva mineringar kombinerat med kustrobotar och marin närvaro av kvalificerade ytstridsfartyg.
- Landstigningsfartyg med ilastat marininfanteri.

En sådan närvaro på Åland skulle förhindra svensk kontroll av Ålands hav och skära av den svenska flottan från hela norrlandskusten. Det skulle också förhindra svenskt luftherravälde och kontroll över luftrummet för Arlanda, Stockholm och stora delar av Mälardalen. Slutligen skulle det innebära kraftigt förkortad

förvarningstid mot ett strategiskt överfall eller invasion riktad mot Stockholm och Mälardalen. Kort sagt skulle det utgöra ett allvarligt existentiellt hot mot Sverige som nation. Det skulle också vara en utgångspunkt för att utöva påtryckningar och det skulle vara svårt för Sverige att bedriva en oberoende säkerhets- och utrikespolitik med ett sådant hot över sig. Den balans som beskrivs under status quo-avsnittet är på sätt och vis en balans på en knivsegg och inte ett stabilt jämviktsläge. Ur ett realistiskt perspektiv borde en så allvarlig risk mot Sveriges säkerhet generera ett intresse av att militarisera Åland om det riskerar att annekteras av en fientlig aktör. Ju större osäkerheten är i säkerhetspolitiken blir desto starkare blir intresse. En militarisering skulle återställa balansen och minska osäkerheten.

Problemet med en militarisering ur en svensk synvinkel är att det står i motsats till Sveriges intressen ur liberalistiskt perspektiv. Det är närmast otänkbart att Sverige, i förebyggande syfte, själv skulle militarisera Åland för att möta ett sådant hot. Det skulle motverka Sveriges intressen på flera olika områden. Man kan dock tänka sig att man accepterar den realistiska synen att det är ett oacceptabelt hot att Åland förblir demilitariserat men söker liberalistiskt bottnade lösningar på problemet. Här ser jag ett par möjliga alternativ:

Det första är att driva igenom att en fredsbevarande styrka placeras på Åland för att säkerställa Ålands neutralitet vid en potentiell konflikt i regionen. Det skulle höja tröskeln för att angripa Åland och därmed desarmera Ålandsparadoxen. En begäran om en sådan styrka hade behövt komma från Finland. Det finns dock problem med ett sådant förslag. Det första rör den folkrättsliga legitimiteten. Det hade krävt en FN-resolution från FN:s säkerhetsråd. Den hade löpt stor risk att stoppas av ett veto från Ryssland. Det andra är sammansättningen på styrkan. Vilka stater kan skicka trupper som kan accepteras av alla aktörer? Det tredje är att en fredsbevarande styrka i förebyggande syfte skulle riskera att försvaga den folkrättsliga grunden för Ålandslösningen. Om man militariserar genom FN-resolution, respekteras då övriga delar av Ålandslösningen?

Det andra alternativet för Sverige att militarisera på ett liberalt acceptabelt sätt hade varit att göra det på uppdrag av Finland. Inte ens Finland har dock rätt att göra det i förebyggande syfte. För att inte bryta mot Ålandskonventionen så hade det i så fall behövt vara genom att överta Finlands rätt, och skyldighet, att försvara Åland eller säkra dess neutralitet om Finland blir utsatt för ett väpnat angrepp (Ålandskonventionen, 1921, Artikel 7 II). Sedan 2017 har Finland en lag som möjliggör för Regeringen att begära militärt stöd (Lag om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd, 2017).

6 Finland

När Finland förklarade sig självständigt efter den ryska revolutionen blev frågan om Ålands status åter aktuell. Ålänningarna krävde en återförening med Sverige. I Nationernas Förbund fick Finland genom Ålandskonventionen, suveränitet över Åland mot eftergifter i form av autonomi, demilitarisering och neutralitet. Sovjet hade inte undertecknat Ålandskonventionen och under vinterkriget militariserade Finland Åland för att försvåra den Sovjetiska flottans operationer i Östersjön. 1940 slöts ett fördrag mellan Finland och Sovjetunionen och detta fastställdes senare under fredsfördraget i Paris 1947. Även för Finland är Åland mycket geostrategiskt viktigt. En stormakt som tar kontrollen över Åland och därmed Ålandsförsträngningen skulle potentiellt kunna skära av Finland från alla hamnar i Bottenhavet och Bottenviken och kraftigt begränsa rörligheten mot Åbo och Helsingfors.

6.1 Status quo

Finland har historiskt varit angeläget att bibehålla status quo på Åland. Ur ett liberalistiskt perspektiv liknar drivkrafterna Sveriges, men det finns skillnader.

Även Finland har intresse av att slå vakt om folkrätten och de internationella institutioner som ligger bakom Ålandsregimen då respekten för dessa institutioner är viktig för en liten alliansfri nations säkerhet. Det är också betydelsefullt för Finland som en liberal demokrati med betydande softpower att vara en förebild och att uppfattas som en nation som är pålitlig och följer ingångna avtal.

Ett intresse i demilitariseringen är kopplad till ålänningarna själva. När Ålandskonventionen utarbetades ville ålänningarna att Åland skulle tillhöra Sverige. I den kompromiss som utarbetades fick de istället autonomi inskrivet i konventionen. Autonomi har utvecklats genom åren men den är fortfarande förknippad med Ålandskonventionen. Ålänningarna ser i stor utsträckning Ålandslösningen som en paketslösning där autonomi och självstyret är direkt knutet till demilitariseringen. Lösningen ses inte längre som en kompromiss där man hellre tillhört Sverige utan utgör nu den ideala lösningen som man enträget försvarar (Joenniemi, 2014, s. 87). För Finland ger det ur ett liberalistiskt perspektiv ett intresse att bibehålla status quo. Att framstå som en flexibel och tolerant stat som stödjer pluralism är naturligtvis positivt i det avseendet (Joenniemi, 2014, s. 89).

Finland har i hela sin tid som självständig nation levt i skuggan av Ryssland och Sovjet. Erfarenheten från andra världskriget tillsammans med en stor portion pragmatisk realism har präglat Finlands utrikespolitik. Det har helt enkelt funnits en gräns för hur stort oberoende man har kunnat kosta på sig utan att riskera att reta upp sin granne i öst. Denna linje av pragmatisk hänsyn till en mäktig granne brukar kallas *finlandisering*. Finlandiseringen har luckrats upp gradvis i samband med Finlands EU-medlemskap och närmande till USA och NATO men har fortfarande betydelse. Ur det här perspektivet skulle status quo på Åland på ett realistiskt sätt ta hänsyn till Ryssland och undvika försämrade relationer och ökade säkerhetspolitiska risker. Problemet med denna hållning är ju att den vilar på en bedömning av i vilken utsträckning Ryssland respekterar Ålandskonventionen och hur deras intressen för en intervention ser ut. Den kalkylen har förändrats efter invasionen i Ukraina den 24 februari 2022.

Ett argument för status quo som vilar på realistiskt grund är att ett demilitariserat Åland som alla aktörer respekterar frigör resurser som kan användas till andra områden av Finlands försvar. Finland kan ha rörliga förband i beredskap och planer för en militarisering men samtidigt ha dem gripbara för andra uppgifter (Gestrin-Hagner, 2022). Finland har en omfattande planering för att snabbt kunna försvara Åland med bland annat Nylands brigad. Då gäller det dock att vara först på plats.

6.2 Militarisering

Finlands möjligheter och intressen att militarisera Åland är ur ett liberalistiskt perspektiv begränsade. När det gäller möjligheten att militarisera genom en internationell fredsbevarande styrka kan man tillämpa samma resonemang som gjorts i avsnittet under Sverige. Det skulle vara svårt att få legitimitet för en sådan styrka med stor risk för ett veto i säkerhetsrådet. Det skulle också riskera att undergräva legitimiteten för hela Ålandslösningen då demilitariseringen är en så central del av denna. Man hade sannolikt behövt förhandla fram en ny lösning med en kontrollerad militarisering. Att få igenom en sådan lösning under tidspress i nuvarande säkerhetspolitiska situation skulle vara minst sagt utmanande. Ålänningarna skulle sannolikt vara skeptiska till sådana försök då deras autonomi och självstyre också ligger i vågskålen vid en omförhandling.

Om man beaktar det faktum att Finland strävar att vara en nation som respekterar ingångna avtal kan man se att Finlands intresse att militarisera Åland i första hand skulle vara att göra det utan att det var ett klart brott mot Ålandskonventionen. Man skulle så att säga kunna tänja på gränserna. Enligt konventionen har Finland rätt att minera åländska farvatten om Östersjön berörs av krig och neutraliteten är hotad (Ålandskonventionen, 1921, Artikel 6). Man skulle kunna argumentera för att kriget i Ukraina utgör en sådan situation och

därför genomföra mineringar som försvårar för en angripare att genomföra en snabb och överraskande attack. Artikel 4 i Ålandskonventionen gäller i fred. Där finns utrymme för Finland att passera in tillfälligt med två lätta ytstridsfartyg samt att flyga över Åland med militära flygplan. Som ett led i att stegvis militarisera Åland skulle man då kunna intensifiera patrulleringen av Åland både till sjöss och i luften på ett sätt som skulle försvåra ett överraskande angrepp. Problemet med ett sådant agerande är att det skulle kunna ses som en förvändning hos en motståndare att bryta mot konventionen genom en fullskalig intervention samtidigt som det inte ger nämnvärt högre militär tröskel.

När Ålandskonventionen skrevs var skillnaden mellan krig och fred tydlig. Det är den inte längre. Hybridkrigföring på många olika områden och nivåer har suddat ut gränsen och det skapar både möjligheter och risker. Av allt att döma anser sig Ryssland redan vara i krig med väst. Man har bara valt att inte eskalera till konventionellt väpnat våld. Ryssland har dock hotat med både militärt våld och kärnvapen. Man har också genomfört cyberattacker och skenanfall mot Finland (Laikola, 2022). Åland har militariserats både under första och andra världskriget. Om de fientliga åtgärderna mot Finland fortsätter att eskalera så är det ur ett realistiskt perspektiv rationellt att dra gränsen någonstans innan ett regelrätt krigstillstånd råder. Det är som tidigare redovisats mycket som står på spel både för Finland och Sverige. Man kan helt enkelt deklarerat att man anser att fred inte längre råder och att man ser sig tvungen att agera för att försvara Finland och Åland mot ett sannolikt förestående angrepp. Genom en sådan åtgärd skulle tröskeln för vidare angrepp direkt höjas avsevärt. Finland är den enda aktör som skulle kunna genomföra en sådan åtgärd med någon trovärdig legitimitet. Maktbalansen i Östersjön skulle förskjutas och det skulle generera kraftfulla protester från Ryssland men det internationella samfundet skulle sannolikt visa förståelse. Baksidan med en sådan intervention är att Ålandslösningen då är satt ur spel. Det skulle krävas förnyade förhandlingar efter avslutad konflikt och legitimiteten och trovärdigheten i demilitariseringen skulle ta lång tid att återställa. Det skulle också eventuellt generera kraftfullt negativa reaktioner från ålänningarna.

7 Ryssland

Ryssland är ingen liberal demokrati. Försöket med att införa demokrati i Ryssland slutade med ett grundligt misslyckande och många i Ryssland förknippar demokratin med oligarker, ekonomisk kollaps och social misär. Ryssland är också missnöjd med den europeiska säkerhetsordningen. Detta uttryckts tydligt bland annat i den nationella säkerhetsstrategin. Den tillsammans med andra internationella institutioner anses vara en förlängning av USA:s intressen. Man tycker inte att nuvarande ordning tar hänsyn till Rysslands behov av säkerhet och inflytande i det som man ser som sin intressesfär (Putin, 2007). Man accepterar inte heller att alla stater har rätt att välja sin egen säkerhetspolitiska väg och en fortsatt utvidgning av EU och NATO uppfattas ske på Rysslands bekostnad. Man ser EU:s normativa inflytande över deras intressesfär som ett direkt hot mot Ryssland och den ryska regimen (Orttung, 2013, s. 8). Genom att utmana den europeiska säkerhetsordningen först med ord och sedan i handling i Georgien och Ukraina har Ryssland visat att man inte anser sig bunden av de avtal och överenskommelser som ligger till grund för denna. När man studerar hur Ryssland kommunicerar kring folkrättsbrott i Syrien och Ukraina är det tydligt att man inte heller accepterar folkrätten när det strider mot Rysslands intressen. En slutsats är att Ryssland aldrig har resonerat i liberalistiska termer runt internationella relationer. Man har konsekvent bedrivit en klassisk maktpolitik efter realistiskt mönster.

Vad innebär detta för Åland? Ser Ryssland sig fortfarande bundna av regimen runt Ålands demilitarisering?

Trots Rysslands storlek så är dess geografi begränsande. Huvuddelen av Rysslands kustlinje är frusen och historiskt har man strävat efter att säkra handel och konsolidera sin maktposition genom att säkerställa tillgång till havet. En stor del av Rysslands export och import går via Svarta havet och Östersjön. När Putin i ett tal 2005 förklarade att han ansåg att Sovjetunionens upplösning var "århundradets största geopolitiska katastrof" så var det inte huvudsakligen av ideologiska skäl. Den geostrategiska positionen blev allvarligt försämrad. Plötsligt var man hänvisad till Azovska sjön och det smala Kertj-sundet för kontakt med Svarta havet och den långa Finska viken och enklaven Kaliningrad i Östersjön. Dessa handelsvägar är svåra att försvara under krigsliknande förhållanden. Det är delvis i ljuset av denna situation man ska se annekteringen av Krim 2014 och stängningen av Kertjsundet 2018. Även den utökade invasionen av Ukraina och belägringen av Mariupol har visat på en vilja att kontrollera Azovska sjön för att säkra tillgång till havet där.

Förutsättningarna för Ryssland i Östersjön försvåras av att många av de forna Sovjetrepublikerna och Warszawapaktsländerna nu är med i NATO. Det man kan göra för att säkra kontrollen av Östersjön utan att gå i krig med NATO är att ta kontrollen över Åland och Gotland, eller att förhindra att en motståndare gör det.

Ryssland har haft kontrollen över Åland under drygt 100 år. Under 1800-talet var Åland och Bomarsunds fästning den västra utposten på det ryska imperiet. Sedan Åland blev finsk i samband med självständigheten 1917 har Ryssland med misstänksamhet betraktat och bevakat Åland och dess demilitarisering. Med sitt konsulat på Åland har Ryssland fortsatt att vara en av de viktigaste aktörerna med intressen i Ålands demilitarisering.

7.1 Status quo

När jag började skriva denna uppsats hade Ryssland ännu inte påbörjat sin utökade invasion av Ukraina. Även om man drabbats av sanktioner till följd av annekteringen av Krim så förekom ändå en betydande handel med väst. Det fanns ett ömsesidigt beroende mellan Ryssland och omvärlden där Rysslands export av energi stod för betydande del av deras exportintäkter. I Rysslands nationella säkerhetsstrategi trycker man på ambitionen att öka ryska federationens auktoritet och attraktionskraft (Ryska Federationen, 2021, mom 21-24). Ur ett liberalistiskt perspektiv skulle det därför finnas ett betydande intresse för att bibehålla status quo i Ålandsfrågan. En annektering av Åland i brott mot folkrätten skulle generera ytterligare sanktioner och förstärka isoleringen. Nu ser situationen helt annorlunda ut.

7.1.1 Pariastaten och de liberala incitamentens död

Begreppet pariastat eller "Pariah state" saknar en entydig definition men kan användas för att beskriva en stat som är utstött av det internationella samfundet och isolerad militärt, ekonomiskt och socialt. USA och EU har vidtagit mycket omfattande åtgärder för att stöta ut Ryssland ur det internationella systemet. Detta har i stor utsträckning lyckats och Ryssland är nu mer isolerat än under Sovjettiden. Man kan också argumentera för att Rysslands softpower har gått från svag till mer eller mindre obefintligt och att Ryssland nu är en paria i större delen av världen. Stödet speglades tydligt i FN generalförsamlings resolution den 2 mars 2022. Problemet med att göra en nation som Ryssland till en paria är att det riskerar att utplåna alla liberala incitament att respektera internationella institutioner. Man har allt mindre att förlora på att bryta ingångna avtal. Om man inte har något anseende att förlora kan man agera utan hänsyn till detta. Min

bedömning är att Rysslands intresse av att bibehålla Status quo på Åland ur ett liberalistiskt perspektiv är mycket svagt.

7.1.2 Status quo och realismen

Demilitariseringen har tydliga fördelar för Ryssland. Genom att acceptera (och noggrant övervaka) demilitariseringen bidrar Ryssland till att nuvarande status quo bibehålls. Det gör att den militära tröskeln för en annektering fortsätter att vara låg, vilket är en fördel om man senare skulle välja att agera för en militarisering. Genom att inte ifrågasätta regimen bidrar man inte till att skapa incitament för någon annan aktör att militarisera Åland. En militarisering av någon ovänligt sinnad nation skulle vara ett betydligt sämre alternativ för Ryssland och förskjuta maktbalansen i Östersjön. Det gäller även om det skulle ske i form av en fredsbevarande styrka.

Vidare finns det militärstrategiska argument för att bibehålla status quo. När denna uppsats skrivs är stora delar av Rysslands väpnade styrkor engagerade i kriget i Ukraina. Det finns inga tecken på att kriget kommer att bli kortvarigt. Även om Ryssland så småningom kan utropa någon form av seger så kommer Ryssland sannolikt under lång tid att binda upp stora militära resurser i Ukraina. En annektering av Åland skulle direkt innebära krig med Finland och dessutom riskera ett militärt ingripande från övriga västländer. Ur ett realistiskt perspektiv är detta ett argument för att bibehålla status quo.

7.2 Militarisering

Det är svårt att hitta några liberalistiska drivkrafter för att Ryssland att militarisera Åland. Man kan tänka sig en situation där Ryssland inser att demilitariserings dagar är räknade och att man istället för en egen annektering verkar för en militarisering av en fredsbevarande styrka. Det skulle åtminstone ge intryck av att respektera internationella institutioner. För att en sådan lösning skulle vara acceptabel ur rysk synvinkel skulle styrkan inte kunna innehålla deltagare från nationer som Ryssland anser vara ovänligt sinnade. Man skulle sannolikt argumentera för att styrkan skulle bestå av nationer som man kan utöva inflytande på. Detta skulle vara svårt för Finland att acceptera och det skulle också i praktiken vara ett uttryck för en realistisk maktpolitik.

Ur ett realistiskt perspektiv finns det många vinster för Ryssland med en militarisering. Vid en överraskande attack skulle den militära tröskeln vara låg. Det är en relativt begränsad yta att kontrollera och den är lätt att försvara när man väl etablerat defensiva positioner där. Som tidigare konstaterats skulle det kraftigt

förbättra Rysslands möjlighet till kontroll i norra Östersjön och Bottenhavet och ge goda förutsättningar att utöva påtryckningar på Sverige och Finland.

Ryssland har visat att man är beredd att ta mycket stora risker för att uppnå sina politiska målsättningar. Detta innefattar också bruk av militärt våld. Ryssland har också visat att man är beredd att ta stora ekonomiska och diplomatiska kostnader om det är nödvändigt. Man måste dock förutsätta att besluten vilar på någon form av rationalitet. Ryssland uppfattar sig redan vara i ett slags krig med NATO och västvärlden (TASS, 2022). Det innebär dock inte nödvändigtvis att man är beredd att eskalera till en fullskalig väpnad konflikt. Ur ett realistiskt perspektiv betyder det att tillräckligt mycket makt eller tillräckligt viktiga nationella intressen måste stå på spel. I fallet med Ukraina ansåg man att vitala intressen (Core Strategic Interests) var hotade. Det gjorde att man var beredd att gå in militärt trots att man rimligen kunde förutse att det skulle undergräva många andra nationella intressen (Ryska Federationen, 2021). Man räknade dock med att NATO inte skulle blanda sig i militärt. De nuvarande kraftfulla sanktionerna och statusen som paria-stat gör att Ryssland snart bara har en sak kvar att riskera, nämligen direkt militär konfrontation med NATO. Nedan följer ett resonemang runt situationer där det ur ett realistiskt perspektiv kan vara rationellt för Ryssland att militarisera Åland.

Om Ryssland uppfattar att man inom ramen för kriget i Ukraina har nått en sådan inblandning från NATO att en väpnad konflikt är oundviklig kan man ur ett realistiskt perspektiv finna det rationellt att förebyggande annektera Åland och t.ex. Gotland för att säkra kontrollen över Östersjön inför den förestående kraftmätningen. Det skulle förutom de uppenbara geostrategiska fördelarna också innebära att NATO:s uppmärksamhet och militära resurser skulle behöva delas i två fronter medan Ryssland kunde nöja sig med defensiva positioner.

Tillgången till havet för handel och för att kunna projicera makt är ett vitalt intresse för Ryssland. Utan tillgång till Östersjön och Nordsjön kommer Rysslands geostrategiska förutsättningar kraftigt att försämrats. Ryssland har gynnats av den rådande status quo i Östersjön där man tillåtits att i enlighet med rådande havsrättsliga regimer och konventioner fritt använda Östersjön och Östersjöutloppen för sina syften. Om NATO och Danmark, som ett led i en eskalering av sanktionerna mot Ryssland, skulle välja att inleda en blockad och stänga Östersjöutloppen för rysk sjöfart så skulle Ryssland det kunna betrakta det som en fientlig handling som hotar ett vitalt nationellt intresse. Ett brott mot Öresundstraktaten skulle kunna legitimera ett brott mot Ålands demilitarisering.

8 Avslutning

Genom att systematiskt gå igenom aktörernas intressen enligt analysmatrisen i kapitel 5–7 framträder vissa huvuddrag. Dessa redovisas i följande kapitel tillsammans med övergripande slutsatser.

8.1 Sammanfattande analys

Sverige är den aktör för vilken Ålands demilitarisering utgör den största risken. Samtidigt har Sverige starka både ideologiska och liberalistiskt präglade skäl att verka för status quo. Sverige har också tjänat på den rådande ordningen så till vida att man har kunnat upprätthålla kontroll i Ålandsförsträngningen med hjälp av den restriktiva regimen runt oskadlig genomfart och genom det faktum att det inte varit någon militär närvaro på Åland. En militarisering av en fientligt sinnad aktör skulle potentiellt kunna utgöra ett existentiellt hot mot Sveriges oberoende och säkerhet.

Efter starten av Rysslands utökade krig mot Ukraina har kalkylen förändrats och de realistiska skälen för Sverige att sträva efter en militarisering har ökat. Sveriges möjligheter att militarisera på ett sätt som skulle kunna uppfattas som legitimt är däremot begränsade. Att förorda en fredsbevarande styrka eller att militarisera genom att agera på uppdrag av Finland vore en väg framåt. Det formaliserade finsk-svenska militära samarbetet och den nya lagstiftningen för mottagande av militärt stöd skulle kunna användas som ramverk om Finland ber om hjälp.

Finland har försvarat status quo på både realistiska och liberalistiska bevekelsegrunder. Finland har, på skäl som liknar Sveriges, anledning att verka för att respektera avtal och internationella institutioner. Ålänningarna ser också på Ålands demilitarisering som en del av en paketlösning där deras autonomi ligger i potten. Detta faktum gör det svårt för Finland att verka för en militarisering mot ålänningarnas vilja utan att det vore negativt ur ett liberalistiskt perspektiv. Finland har haft realistiska skäl att balansera sin utrikespolitik på ett sätt som inte i onödan provocerar Ryssland. Även om denna påverkan blivit svagare efter Finlands EU-medlemskap så har den fortfarande betydelse. Efter den utökade invasionen av Ukraina har riskerna med denna försiktiga och undfallande hållningen till Ryssland blivit uppenbara. Att inte provocera Ryssland är inte en garanti för att undgå påverkan även av militärt slag. Att öka den militära närvaron på Åland genom att tänja på gränserna för Ålandskonventionen ger en bättre

beredskap men ökar inte nämnvärt tröskeln för ett angrepp och kan betraktas som en förevändning för en motståndare att genomföra en intervention. I en gråzonssituation där hot, cyberattacker och sabotage förekommer vore det ur ett realistiskt perspektiv rationellt för Finland att deklarerat att man inte längre befinner sig i fredstillstånd och att man därför anser sig ha rätt att militarisera Åland för att kunna försvara sig. På det sättet har man desarmerat Ålandsparadoxen. Men det innebär också att man delvis satt Ålandskonventionen ur spel och gjort Åland till ett legitimt militärt mål för en motståndare.

Ryssland har trots sin storlek begränsad tillgång till havet för att bedriva handel och projicera militär makt. Möjligheten att utnyttja Östersjön och Östersjöutloppen för sina syften är ett vitalt nationellt intresse för Ryssland. I en väpnad konflikt med väst kommer Ryssland att behöva tillgodose detta behov genom hot eller militära medel. I och med invasionen av Ukraina har Ryssland dragit på sig kraftiga sanktioner och isolerats i många avseenden och de har i världssamfundets ögon i praktiken blivit en Paria-stat. Dessa åtgärder har ett brett stöd internationellt men har samtidigt inneburit att Ryssland ur ett liberalistiskt perspektiv har mycket lite kvar att förlora på att militarisera Åland i brott mot Ålandskonventionen och internationell rätt. Så länge Ryssland är bundet militärt i Ukraina har de dock ur ett realistiskt perspektiv intresse av att upprätthålla Status quo då de därmed inte behöver låsa resurser på Åland. Om kalkylen väger över mot en militarisering är det också fördelaktigt om den militära tröskeln är låg. Om inblandningen från väst når en nivå där Ryssland anser att en väpnad konflikt är oundviklig är det ur ett realistiskt perspektiv rationellt att agera förebyggande för att öka sin makt och inflytande i Östersjön. Då skulle en intervention av ett demilitariserat Åland kunna vara logiskt första steg.

8.1.1 Finskt NATO-medlemskap och Åland

Under tiden som denna uppsats skrivits har ett finskt (och svenskt) NATO-medlemskap gått ifrån att vara ett hypotetiskt scenario till en fullt möjlig framtida utveckling. Ålands demilitarisering kommer att vara ett viktigt övervägande i en sådan process. Det påverkar alla tre aktörer som studerats här. Oavsett vilken väg som Finland väljer kommer Ålandsparadoxen att ställas på sin spets under ansökningsprocessen.

Till att börja med kan man fråga sig hur företrädare för NATO och USA ser på Ålands demilitarisering. Vid ett medlemskap skulle NATO få Ålandsparadoxen i knät. Skulle man acceptera en fortsatt demilitarisering med de risker som det innebär eller kräva att Åland militariseras? Det finns liberalistiska skäl för status quo men realistiska skäl emot. Ålandsfrågan är rimligen en av de mest betydande frågor som måste lösas innan Finland kan bli medlem.

Om NATO accepterar demilitariseringen så måste man ta ställning till huruvida det är legitimt för NATO att försvara Åland på uppdrag av Finland om Finland blir attackerat. Bara att öppet diskutera detta skulle sannolikt undergräva

förtroendet för Ålandskonventionen i Rysslands ögon. En nyckelfråga för hur Finland ser på demilitariseringen vid ett NATO-medlemskap kan vara ålänningarnas ställningstagande. Ålänningarna har inget inflytande över utrikespolitik men de har inflytande över frågor som påverkar Åland direkt och demilitariseringen har som beskrivits ovan nära förknippats med deras autonomi.

Om Finland väljer att ansöka om medlemskap öppnas möjligheten till det scenario som Ryssland sannolikt ser som det farligaste alternativet, nämligen en militarisering genom NATO. Ryssland har regelbundet hotat med att man vid en finsk NATO-ansökan ser sig tvingad att vidtaga kompensatoriska åtgärder. Militära åtgärder har inte uteslutits. Åland är den lägst hängande frukten om Ryssland vill flytta fram sina positioner. Det kan då vara rationellt att förhindra att NATO får kontroll över Åland och agera innan Finland garanterats skydd. Det skulle förutom de geostrategiska vinsterna skapa en situation likt Ukrainas efter annekteringen av Krim. Detta skulle kunna omöjliggöra ett fullbordat medlemskap och ge goda förutsättningar att hota Sverige och utöva påtryckningar mot Sveriges eventuella ansökningsprocess.

8.2 Slutsatser

Den liberala hegemonin är historia. Den europeiska säkerhetsordningen, de internationella institutionerna och de liberala värderingar som präglar dessa accepteras inte av Ryssland. Legitimiteten hos folkrätten och respekten för avtal och konventioner är därmed också ifrågasatt. Detta innebär att även den liberalistiska synen på internationella relationer är utmanad. De liberala utgångspunkterna om samarbete, interdependens och strävandet efter den demokratiska freden har begränsat inflytande på stater som inte styrs av liberala värderingar. Rysslands isolering efter den utökade invasionen av Ukraina har lett till att de liberalistiska argumenten för att respektera Ålandskonventionen har försvagats ytterligare. Min genomlysning av aktörernas intressen visar att den liberalistiska tröskeleffekten av demilitariseringen därmed också är försvagad. Slutsatsen av detta är att även liberala demokratier som Finland och Sverige i ökande grad behöver värdera realistiskt präglade intressen i förhållande till Ålands demilitarisering. Till skillnad från Ryssland så måste dock Sverige och Finland i högre grad ta hänsyn till liberalistiska faktorer om man väljer att militarisera. Man behöver ha någon form av politisk förankringsprocess och debatt för att övertyga ålänningarna och den egna befolkningen om nödvändigheten av åtgärden. En sådan förankringsprocess kommer dock oundvikligen att undergräva demilitariseringens trovärdighet och skapa ytterligare incitament för Ryssland att militarisera. Den enda aktör som med legitimitet kan militarisera är Finland. Om Finland militariserar Åland finns det utrymme att söka stöd av t.ex. Sverige med bibehållen legitimitet.

Även om Ålands demilitarisering är väletablerad och har sedvanerättslig status så är det ur ett realistiskt perspektiv inget stabilt jämviktsläge. Både historiska erfarenheter från de båda världskrigen och empirin i den här undersökningen visar att alla de studerade aktörerna skulle öka sin säkerhet genom en militarisering och att det är ur det perspektivet sannolikt att en militarisering förr eller senare kommer att inträffa om säkerhetsläget i Östersjön närmar sig krigstillstånd. I nuvarande situation där Sverige och Finland står utanför NATO blir risken med Ålands demilitarisering tydlig. Under en eventuell process mot NATO-medlemskap kommer Rysslands intressen mot en militarisering att förstärkas ytterligare. Det handlar både om de geostrategiska vinsterna och möjligheten att förhindra eller stoppa en ansökningsprocess. Om Ryssland gör bedömningen att NATO i praktiken får kontrollen över Åland väger respekten för Ålands demilitarisering sannolikt lätt.

I en liberalt dominerad värld hade en internationell fredsbevarande styrka kunnat var en lösning på Ålandsparadoxon. I praktiken är dock hindren många. FN är försvagat efter invasionen i Ukraina, Ryssland kan lägga ett veto i säkerhetsrådet och det vore svårt att hitta en sammansättning på styrkan som alla kan acceptera.

Framtiden för Ålands demilitarisering är inte given. Lösning har dock visat sig påfallande seglivad. Det finns fortfarande intressen från alla studerade aktörer att bibehålla status quo. Slutligen kommer demilitariseringens öde att avgöras av vilka säkerhetspolitiska vägval som Sverige och Finland kommer att göra och vilka nationella intressen som Ryssland ser hotade i Östersjöregionen.

9 Referenser

- Economist Intelligence/EIU*. (den 12 04 2022). Hämtat från Democracy Index 2021: the China challenge: <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2021/>
- Essiasson, Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Ann, T., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan*. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB.
- Fröman, J. (den 03 03 2014). *Gotlands strategiska läge jämförbart med Krim*. Hämtat från Hela Gotland: <https://helagotland.se/9607664>
- Gestrin-Hagner, M. (den 23 03 2022). Kommendören för marinen om försvaret av Åland: Jag kan garantera att vi är först på plats. *HBL*. Finland. Hämtat från HBL: <https://www.hbl.fi/artikel/kommendoren-for-marinen-om-forsvaret-av-aland-jag-kan-garantera-att-vi-ar-forst-pa-plats/>
- Gustavsson, J., Tallberg, J., Hall, M., & Ericson, M. (2021). *Internationella Relationer* (4:1 uppl.). Lund: Studentlitteratur AB.
- Jackson, R., & Sörensen, G. (2010). *Introduction to International Relations*. Oxford: Oxford University Press.
- Joenniemi, P. (Mars 2014). The Åland Islands: Neither local nor fully sovereign. *Cooperation and Conflict*, 49(1), ss. 80-97.
- Kleemola-Juntunen, P. (2018). Staats in the Baltic Sea: What Passage Rights Apply. i H. Ringbom (Red.), *Regulatory gaps in baltic sea governance : Selected issues* (ss. pp 21-44). Springer International Publishing AG.
- Koivurova Timo, R. H.-J. (2019). *The Baltic Sea and the Law of the Sea - Finnish Perspective*. Zurich: LIT Verlag GmbH & CO. .
- Lag om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd. (den 28 06 2017). *418/2017*. Helsingfors: Finlands Riksdag. Hämtat från <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2017/20170418?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=418%2F2017>
- Laikola, L. (den 08 April 2022). Finland Hit by Cyber Attack, Airspace Breach as NATO Bid Weighed. Finland. Hämtat från <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-04-08/finland-hit-by-cyber-attack-airspace-breach-as-nato-bid-weighed>
- Little, R., Morgenthau, J. H., Mearsheimer, J. J., Bull, H., & Waltz, K. (2007). *The Balance of Power in International Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nye, J. S. (2004). *Softpower*. New York: Public Affairs.
- Nye, J. S., Welch, D. A., & Bynander, F. (2011). *Att förstå internationella konflikter*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Nyman, J. (den 26 01 2022). *Dagens Nyheter*. Hämtat från <https://www.dn.se/varlden/dansk-militarexpert-inte-aktuellt-att-skicka-styrkor-till-bornholm/>
- Orttung, R. (den 08 11 2013). Kremlin Nationalism versus Russia's NGOs. *Russian analytical digest*. Hämtat från <https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/RAD-138.pdf>
- Paasikivi, & Molotov. (1940). Fördrag mellan Finland och de Socialistiska Sovjetrepublikernas Förbund angående Ålandsöarna. Moskva.
- Putin, V. (mars 2007). Vladimir Putin's speech at Munich Security Conference 2007. Munchen, Bayern, Tyskland. Hämtat från <https://www.youtube.com/watch?v=ZlY5aZfOgPA>

- Ryska Federationen. (den 22 07 2021). Ryska Federationens nationella säkerhetsstrategi 2021. *Nationell säkerhetsstrategi 2021, Dekret 2021/400*. Moskva. Hämtat från <http://ips.pravo.gov.ru:8080/default.aspx?pn=0001202107030001>
- Sia Spiliopoulou Åkermark, S. H.-J. (2018). *Demilitarization and international law in context (The Åland Island)*. new York: Routledge.
- Sveriges regering. (den 14 10 2020). Regeringens proposition 2020/21:30. *Totalförsvaret 2021-2025*. Stockholm.
- TASS, R. (den 25 03 2022). TASS. Hämtat från <https://tass.com/politics/1427557>
- Thurén, T. (2019). *Vetenskapsteori för nybörjare* (3 uppl.). Stockholm: Liber AB.
- United Nations. (1982). The United Nations Convention on the Law of the Sea. United Nations.
- Ålandskonventionen. (den 24 Juni 1921). *League of Nations Treaty Series 1922, p. 213*. the Secretariat of the league of nations.
- Ålandsservitutet. (1856). *Konventionen om demilitariseringen av Ålandsöarna*. Paris.